

Prof. ThDr. Ladislav Csontos SJ, PhD.

Teologická fakulta TU, Kostolná 1, P. O. Box 173, 814 99 Bratislava

O P O N E N T S K Ý P O S U D O K

habilitačnej práce *Uniwersalistyczna wizja ludu światowego w personalistycznej optyce*

Wojtyły – Jana Pawła II

Autor: Mgr. Arkadiusz Modrzejewski, PhD.

Vedný odbor: teória politiky 3.1.8.

Téma habilitačnej práce Mgr. Arkadiusza Modrzejewského, PhD., je veľmi aktuálna v súčasných globalizačných pohyboch. Rozvoj filozofickej antropológie najmä v druhej polovici 20. storočia ovplyvnili mnohí myslitelia. Už po prvej svetovej vojne nadobudla otázka človeka na aktuálnosti, no ešte viac po katastrofách druhej svetovej vojny, keď sa ukázala naliehavá potreba prijať Všeobecnú deklaráciu ľudských práv ako jeden z najzákladnejších dokumentov medzinárodného právneho poriadku i národných právnych poriadkov. Ako to napísal Martin Heidegger: „Nijaká epocha nemala tak veľa a toľko rôznorodých poznatkov o človeku ako súčasná epocha. Nijaká epocha nedokázala prezentovať svoje vedomosti o človeku takým účinným a ohromujúcim spôsobom a oboznamovať nás s nimi tak rýchlo a ľahko, ako práve naša epocha. Pravdou je však aj to, že žiadna doba nevedela menej o tom, čo je človek, ako práve naša doba. Nikdy doteraz človek nenadobudol takú problematickú podobu ako v našich dňoch.“ Azda ani jedno storočie nebolo poznačené takou veľkou vnútornou rozpornosťou. Na jednej strane obrat k človeku vo filozofickom myslení, zápas o dodržiavanie ľudských práv a na druhej strane také rozsiahle pošliapavanie ľudských práv, ba samotného človeka, nielen vo vojnových konfliktoch, ale aj mnohými štátmi v aplikácii ideológií, ktoré obetovali neopakovateľnú jedinečnosť každej ľudskej osoby pre triedu, národ, rasu a dnes možno pre ekonomiku a globálny trh. Konfrontácia s jednou z týchto ideológií a jej teoretických východísk je základnou črtou spoločenského a kultúrneho pozadia myslenia Karola Wojtyły, ktorý mnohokrát vyjadril, že pre neho osoba človeka je kľúčom k pochopeniu a riešeniu súčasných problémov ľudstva.

Autor si na spracovanie svojej habilitačnej práce zvolil metódu metateoretickej analýzy normatívnej teórie medzinárodných vzťahov. Personalistická hermeneutika je hlavnou metódou, pomocou ktorej možno uchopiť univerzalizmus Karola Wojtyły – Jána

Pavla II. Vo svojej práci jednoznačne poukazuje na základné východiská Wojtylovho myslenia v novotomizme a personalizme, ktoré prezentoval vo svojom diele *Osoba a čin*, a neskôr ako pápež Ján Pavol II. vo svojej prvej encyklike *Redemptor hominis*. Jeho chápanie osoby mu poskytuje kľúč k interpretácii celého jeho mysliteľského diela, čo sa prejavilo v jeho etických názoroch, ktoré sú v kontinuite kresťanského filozofického a teologického myslenia založeného na koncepcii prirodzeného zákona. Práve koncept prirodzenosti ľudskej osoby a s ním zviazaného prirodzeného zákona mu umožňuje eticko-normatívny prístup. Z toho logicky vyplýva aj členenie práce do štyroch kapitol. Prvá kapitola približuje univerzalistický kontext filozofie Karola Wojtylu. Druhá kapitola sa venuje univerzalistickej vízii medzinárodných vzťahov. Tretia kapitola je venovaná ekonomickým otázkam vo vnútropolitických a medzinárodnopolitických aspektoch. Napokon vo štvrtej kapitole analyzuje univerzalizmus Karola Wojtylu na európskej úrovni ako istý príklad na pochopenie inšpiračných možností Wojtylových koncepcií.

Vo svojej práci autor vychádza z prác Karola Wojtylu a oficiálnych textov pápeža Jána Pavla II. Pritom sa opiera o diela vynikajúcich znalcov jeho filozofického diela Jána Galarowicza, Rocca Butiglioneho, Andrzeja Połtawského a ďalších. Textov pápeža Jána Pavla II. Bolo počas jeho dlhého pontifikátu skutočne veľa a nie je možné preštudovať všetky, preto bol potrebný výber, v ktorom sú encykliky, apoštolské exhortácie, posolstvá ku svetovému dňu pokoja a príležitostné pohovory v UNESCO či v OSN. V nich autor realizoval svoj výskum, ktorý prezentuje v predloženej monografii.

HODNOTENIE

Formálna stránka: Habilitačná práca má 221 strán, vyhovujúcu štruktúru, ktorá zodpovedá cieľu a zvolenej metóde, je doložená citáciami z prameňov i zo sekundárnej literatúry. Poznámkový aparát zodpovedá norme a svojím rozsahom je postačujúci. Zoznam literatúry v rozsahu 18 strán je obsiahly, no mal by byť obohatený spôsobom, aby bol vyčerpávajúci najmä pokiaľ ide o potenciálne pramene. Neobsahuje napríklad kompletnú bibliografiu posolstiev ku svetovému dňu mieru 1. januára. Chýba Wojtylovo dielo *Wykłady Lubelskie*, treba však vyzdvihnúť, že uvádza dielo *Katolicka etyka społeczna* (rkp., 1958).

Obsahová stránka: Predložená habilitačná práca je z obsahovej stránky vypracovaná na solídnej úrovni. Členenie do kapitol je vyvážené a zodpovedá zvolenej metóde práce. Autor predstavil centrálnu časť filozofickej antropológie Karola Wojtylu a analyzoval jej aplikáciu na problematiku kresťanského univerzalizmu v oblasti kultúry a civilizácie, ako i v oblasti

sociálnych a ekonomických procesov súčasného sveta. Jasne vymezil východiská a dôsledky. Prácu hodnotím pozitívne.

Otázky a pripomienky:

Okrem uvedených poznámok kladiem niekoľko otázok. V čom vidíte úskalia argumentácie Karola Wojtyly – Jána Pavla II. v diskusii so súčasnými prúdmi postmoderného myslenia? V čom je posun Wojtylovho myslenia voči klasickému tomizmu, ktorý Wojtyla aj naďalej presadzoval? Napokon otázka metafyzickej argumentácie Karola Wojtyly, možno ju aj dnes úspešne použiť v teórii politiky?

Habilitačnú prácu Mgr. Arkadiusza Modrzejewského, PhD., hodnotím ako spracovanú na veľmi dobrej vedeckej úrovni, ktorá spĺňa požiadavka kladené na tento typ práce. Napriek niektorým pripomienkam habilitačnú prácu odporúčam prijať a pokračovať v habilitačnom konaní v odbore teória politiky 3.1.8.

V Bratislave 9. 1. 2014

Ladislav Csontos SJ